

LABORANT ODOBI

Yuldasheva Nargiza Sadikovna

*Respublika sud-tibbiy ekspertiza ilmiy-amaliy markazi
Toshkent viloyat filiali sud-kimyo bo'lim laboranti*

Laborant (yoki laboratoriya xodimi) odobi va kasbiy mas'uliyati muhim ahamiyatga ega, chunki u ilmiy tadqiqotlar, tahlillar va laboratoriya ishlarini bajarishda aniqlik, ehtiyotkorlik va professionallikka muhtoj. Quyida laborantning odobi va kasbiy mas'uliyatlari haqida ba'zi asosiy nuqtalarni keltiraman:

Kasbiy mas'uliyatlar

Aniqlik va ehtiyotkorlik: Laborant har-bir tahlilni aniqlik bilan bajarishi, barcha o'lchovlarni va natijalarni to'g'ri qayd etishi kerak. Xatoliklar tufayli noto'g'ri natijalar olish, salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Tajribavabilimlarni oshirish: Laborant doimiy ravishda o'z kasbiy bilim va ko'nikmalarini oshirib borishi, yangi texnologiyalar va metodologiyalarni o'rganishi zarur.

Maxfiylikni saqlash: Laborant, ayniqsa, ilmiy va tibbiy tadqiqotlarda ishlaganda, har qanday maxfiy ma'lumotni saqlashga majburdir. Olingan natijalar va tahlillarni faqat tegishli shaxslar bilan baham ko'rish kerak.

Ish joyidagi xavfsizlik: Laborantning ish joyida xavfsizlik qoidalariga rioya qilishi, kimyoviy moddalardan va asboblardan foydalanishda ehtiyotkorlik ko'rsatishi, shuningdek, o'z va boshqalarining salomatligini saqlashi kerak.

Javobgarlik: Laborant, bajarayotgan ishining natijalari va ularning ishlov berilishiga javobgardir. Noto'g'ri tahlillar yoki hisob-kitoblar natijasida yuzaga keladigan muammolarga javob berish lozim.

Laborantning odob-axloqi

Hurmat va ijobiy munosabat: Laborantning ish joyidagi hamkasblariga nisbatan hurmatli va ijobiy munosabatda bo'lishi zarur. Ular o'zaro fikr almashish, hamkorlik qilish va bir-birini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi.

Kasbiy kiyim va gigiena: Laborant o'zining kasbiy kiyimlarini va ish joyidagi gigiena talablariga rioya qilishi kerak. Bu nafaqat ularning xavfsizligini ta'minlaydi, balki ish joyida tartibni saqlashga yordam beradi.

Aqidaga sodiqlik: Laborant ilmiy tadqiqotlarda va ish faoliyatida faqat to'g'ri, ishonchli va dalillarga asoslangan natijalar bilan ishlashga majburdir. Axloqsiz yoki noto'g'ri natijalar keltirib chiqarishdan saqlanish kerak.

Doimiy o'zini takomillashtirish

Laborant yangi usullar, tahlil texnologiyalari va kasbiy bilimlarni o'zlashtirib borish kerak. Bu ilmiy rivojlanish va professionallikni saqlashga yordam beradi.

Hamkorlik va jamoaviy ish: Laborant ko'pincha boshqa mutaxassislar, masalan, olimlar, tibbiy xodimlar yoki texniklar bilan birgalikda ishlaydi. Ularning ishini qo'llab-quvvatlash, ma'lumotlarni to'g'ri etkazish va jamoaviy ishga ijobiy ta'sir ko'rsatish muhimdir.

Boshqaruv va rahbarlik: Ba'zi hollarda laborant jamoa rahbari yoki mentor bo'lishi mumkin, bu holda u yangi xodimlarni o'qitish, ularning kasbiy mahoratini oshirish va xatolardan saqlanishga yordam berish majburiyatiga ega.

Xavfsizlik va atrof-muhitga mas'uliyat

Xavfsizlik qoidalariga rioya qilish: Laborant kimyoviy, biologik yoki fizikaviy xavf tug'diruvchi moddalar bilan ishlaganda xavfsizlikni birinchi o'ringa qo'yishi kerak. Maxsus kiyimlar, qo'lqoplar, ko'zoynaklar kabi himoya vositalarini ishlatish zarur.

Atrof-muhitni himoya qilish: Laborant ish jarayonida atrof-muhitga zarar yetkazmaslikka, chiqindilarni to'g'ri utilizatsiya qilishga va ekologik xavfsizlikni ta'minlashga ham mas'uldir.

Kasbiy axloq va etikaga rioya qilish

O'zaro hurmat: Laborant o'z ishini amalga oshirayotgan muhitda boshqalar bilan hurmatli bo'lishi, ularning fikrlarini tinglash va do'stona muhit yaratishga yordam berish kerak. Bu, ayniqsa, ilmiy muhitda muhim, chunki jamoa a'zolari bir-birini qo'llab-quvvatlab, bilim almashishadi.

Yaxshi kommunikatsiya: Laborant o'zining ishlayotgan jamoasi bilan aniq va samarali muloqot qilish zarur. Bu natijalarni muhokama qilish, xatolarni aniqlash va yangi g'oyalarni taqdim etish uchun muhim.

O'z kasbiga hurmat: Laborant o'zining kasbiy mas'uliyatini anglash va o'z kasbiga hurmat bilan yondashish kerak. Bu professionallikni saqlash va yuqori sifatli ishni bajarish uchun muhimdir.

Ishni samarali tashkil etish

Vaqt iboshqarish: Laborant ko'pincha bir nechta vazifalarni bir vaqtning o'zida bajarishi kerak. Bu vazifalarni samarali va o'z vaqtida bajarish uchun yaxshi vaqtniboshqarish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur.

Tashkiliy ko'nikmalar: Ish jarayonida yuqori darajadagi tashkiliy ko'nikmalarga egabo'lish zarur, chunki ko'plab laboratoriya ishlarida jarayonlar ketma-ket amalga oshirilishi va qat'iy rejalashtirilgan bo'lishi kerak.

Huquqiy mas'uliyat

Me'yoriy hujjatlar va standartlarga rioya qilish: Laborant me'yoriy hujjatlar, sertifikatlash va laboratoriya standartlariga rioya qilish kerak. Bu faqat sifatli natijalar

olishni ta'minlamaydi, balki yuridik jihatdan hamdir.

Huquqiy javobgarlik: Laborant, ayniqsa, xavfli moddalar bilan ishlaganda, qonunlar va xavfsizlik standartlariga rioya qilmasa, jiddiy huquqiy oqibatlarga duch kelishimumkin.

Laborantning kasbiy mas'uliyatlari, odobi va etikasiga rioya qilish, nafaqat o'z ishining sifatini ta'minlaydi, balki uning kasbiy rivojlanishi va jamoa ichidagi o'rnini mustahkamlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://rustudy.uz/uz/laborant-kasbi/>
2. dpu.uz/wp-content/uploads/2021/02/Umumiy-va-tibbiy-psixologiya.pdf
3. https://uz.wikipedia.org/wiki/Tibbiyot_deontologiyasi